

Laidiens: 17.11.2010., Nr. 183

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **ekosistēmas pieeja** — visaptveroša, zinātniski pamatota, integrēta pieeja cilvēka darbības pārvaldībai, lai identificētu jūras ekosistēmai nelabvēlīgas ietekmes un veiktu efektīvus pasākumus šādu ietekmju mazināšanai, saglabājot ekosistēmas integritāti un ilgtspēju;
- 2) **jūras ekosistēma** — jūras augu, dzīvnieku un mikroorganismu kopienu un to dzīves vides dinamisks komplekss jūrā, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība;
- 3) **Latvijas jūras ūdeņi, kā arī jūras dabas resursi, jūras dibena virsma un dzīles (turpmāk arī — jūra)** — Baltijas jūras ūdeņi, jūras dabas resursi, jūras dibena virsma un dzīles teritorijā, kura saskaņā ar nacionālajiem un starptautiskajiem tiesību aktiem ir Latvijas jurisdikcijā, tas ir, Latvijas iekšējie jūras ūdeņi, teritoriālā jūra un ekskluzīvā ekonomiskā zona;
- 4) **jūras telpiskā plānošana** — ilgtermiņa attīstības plānošanas process, kas vērsts uz jūras vides aizsardzību, jūras racionālu izmantošanu un integrētu pārvaldību, kā arī sabiedrības labklājības un ekonomikas attīstības līdzsvarošanu ar vides aizsardzības prasībām;
- 5) **jūras izmantošana** — jūras izmantošana publisku personu un privātpersonu vajadzībām, arī saimnieciskajā darbībā, tai skaitā veicot piesārņojošas darbības, kas var ietekmēt jūras vides stāvokli;
- 6) **jūras vides stāvoklis** — vispārējs jūras vides stāvoklis, ko nosaka, ņemot vērā jūras ekosistēmas struktūru, funkcijas un jūrā vai ārpus tās notiekošos procesus, dabiskos fizioģeogrāfiskos, bioloģiskos, ģeoloģiskos un klimata faktorus, kā arī fizikālos, akustiskos un ķīmiskos apstākļus, tai skaitā apstākļus, kas radušies cilvēka darbības rezultātā.

2.pants. Likuma mērķis un darbības joma

(1) Šā likuma mērķis ir nodrošināt Latvijas jūras vides aizsardzību un pārvaldību, lai:

- 1) panāktu un saglabātu labu jūras vides stāvokli;
- 2) veicinātu jūras un jūras ekosistēmas ilgtspējīgu izmantošanu;

3) veicinātu vides aizsardzības prasību un laba jūras vides stāvokļa panākšanai nepieciešamo pasākumu iekļaušanu to jomu politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos, kuras ietekmē jūras vidi;

4) sekmētu Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos noteikto jūras vides aizsardzības un jūras resursu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas mērķu sasniegšanu.

(2) Šis likums nosaka:

1) Latvijas kontinentālo šelfu un ekskluzīvo ekonomisko zonu, kā arī Latvijas suverēnās tiesības un jurisdikciju tās kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, ievērojot starptautisko līgumu nosacījumus;

2) kārtību, kādā Latvija jūras stratēģijas izstrādē un īstenošanā sadarbojas ar citām valstīm Baltijas jūras reģionā, tas ir, reģionā, kura robežas noteiktas 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (turpmāk — Helsinku konvencija) 1.pantā;

3) kārtību, kādā izstrādā un īsteno jūras stratēģiju, ievērojot ekosistēmas pieeju un vispārējos vides aizsardzības principus, kā arī iespējamo pārrobežu ietekmi uz jūras vides stāvokli Baltijas jūras reģionā;

4) jūras izmantotāju tiesības un pienākumus.

(3) Šo likumu nepiemēro darbībām, kas tiek veiktas jūrā valsts aizsardzības vai valsts drošības sargāšanas ietvaros. Šīs darbības jūrā veic, pēc iespējas ņemot vērā šā likuma mērķi.

3.pants. Latvijas kontinentālais šelfs un ekskluzīvā ekonomiskā zona

(1) Latvijas kontinentālais šelfs (turpmāk — kontinentālais šelfs) ir jūras dibena virsma un dzīles zemūdens rajonos, kas ir Latvijas sauszemes teritorijas dabiskais turpinājums, atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām un sniedzas līdz šā panta trešajā daļā noteiktajām robežām.

(2) Latvijas ekskluzīvā ekonomiskā zona (turpmāk — ekskluzīvā ekonomiskā zona) ir Baltijas jūras teritorija, kas atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām un sniedzas līdz šā panta trešajā daļā noteiktajām robežām.

(3) Latvijas kontinentālā šelfa un ekskluzīvās ekonomiskās zonas robežas ar Igaunijas Republiku, Lietuvas Republiku un Zviedrijas Karalisti atbilst starptautiskajiem līgumiem, ko Latvija noslēgusi ar Igaunijas Republiku, Lietuvas Republiku un Zviedrijas Karalisti.

(4) Latvijai ir suverēnas tiesības pētīt kontinentālo šelfu un izmantot tā dabas resursus atbilstoši šā likuma un citu normatīvo aktu prasībām. Kontinentālā šelfa dabas resursi ir Latvijas īpašums.

(5) Latvijai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā ir:

1) suverēnas tiesības pētīt, aizsargāt, izmantot un pārvaldīt ekskluzīvās ekonomiskās zonas dabas resursus, kas atrodas jūras dibenā, tā dzīlēs un ūdeņos, un pārvaldīt šo resursu izmantošanu, kā arī veikt citas darbības, kas nepieciešamas ekskluzīvās ekonomiskās zonas izpētei un izmantošanai, tai skaitā ražot viļņu, straumju un vēja enerģiju;

2) ekskluzīvas tiesības būvēt un ierīkot mākslīgās salas, būves un iekārtas, kas nepieciešamas dabas resursu izpētei, ieguvei un citām darbībām, kā arī pārraudzīt šādu mākslīgo salu, būvju un iekārtu būvniecību, ierīkošanu un izmantošanu;

3) ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz jūras vides aizsardzību un saglabāšanu, jūras zinātnisko izpēti, mākslīgo salu, kā arī būvju un iekārtu būvniecību, ierīkošanu un izmantošanu;

4) citas tiesības, kas paredzētas šajā likumā un Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencijā.

(6) Kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā uzbūvētās un ierīkotās mākslīgās salas, būves un iekārtas, izliktie kabeļi, cauruļvadi un to ekspluatācija, kā arī muitas, fiskālie, veselības aizsardzības, ārējās un iekšējās drošības un imigrācijas noteikumi ir Latvijas jurisdikcijā.

(7) Latvija, izmantojot savas tiesības un pildot savus pienākumus ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, ievēro citu valstu tiesības un pienākumus, kas paredzēti Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencijā, kā arī citu Latvijai saistošu starptautisko līgumu prasības.

(8) Latvija var atļaut publiskai personai vai privātpersonai veikt darbības kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā atbilstoši šim likumam vai speciālajiem likumiem, kas regulē dabas resursu ieguvu un citu darbību veikšanu Latvijas jūras ūdeņos, izsniedzot attiecīgajam darbības veidam atbilstošu atļauju vai licenci.

II nodaļa

Reģionālā sadarbība

4.pants. Reģionālās sadarbības vispārīgie noteikumi

(1) Latvija sadarbojas ar Eiropas Savienības dalībvalstīm un, ja iespējams, ar citām valstīm, kurām ir jurisdikcija attiecībā uz Baltijas jūras reģiona jūras ūdeņiem, lai:

- 1) veicinātu saskaņotu un koordinētu jūras stratēģijas izstrādāšanu un īstenošanu visā Baltijas jūras reģionā;
- 2) saskaņotu jūras vides stāvokļa novērtēšanas metodes, jūras vides mērķu un ar tiem saistīto rādītāju noteikšanu, kā arī jūras vides monitoringa programmu, tādējādi sekmējot saskaņotu monitoringa metožu lietošanu un monitoringa rezultātu salīdzināmību visā Baltijas jūras reģionā;
- 3) veicinātu saskaņotu Pasākumu programmas laba jūras vides stāvokļa panākšanai (turpmāk — Pasākumu programma) izstrādāšanu un ieviešanu Baltijas jūras reģionā.

(2) Ja tas nepieciešams, lai sasniegtu šajā likumā noteiktos mērķus, Latvija sadarbojas ar Baltijas jūras reģiona ūdens sateces baseina valstīm, tai skaitā ar valstīm, kurām nav izejas uz jūru.

5.pants. Sadarbība starptautisko organizāciju un reģionālo sadarbības institūciju ietvaros

(1) Reģionālā sadarbība notiek Baltijas jūras vides aizsardzības komisijas (*HELCOM*) un citu reģionālo sadarbības institūciju ietvaros, arī ar valstīm, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis.

(2) Vides ministrija un citas kompetentās institūcijas nodrošina Latvijas līdzdalību starptautisko organizāciju un reģionālo sadarbības institūciju ietvaros notiekošajā sadarbībā jūras vides aizsardzības un jūras izmantošanas jomā un, ja Eiropas Savienības vai citos starptautiskos attīstības plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi var būtiski ietekmēt Latvijas jūras vidi, tai skaitā aizsargājamās jūras teritorijas, vēršas minētajās organizācijās un institūcijās, lai tiktu pieņemti lēmumi par jūras ekosistēmas saglabāšanai vai atjaunošanai nepieciešamajiem pasākumiem.

6.pants. Sadarbība ārpus starptautiskajām organizācijām un reģionālajām sadarbības institūcijām

(1) Reģionālā sadarbība, ja nepieciešams, notiek ārpus starptautiskajām organizācijām un reģionālajām sadarbības institūcijām atbilstoši starpvalstu sadarbības līgumiem par vides aizsardzību.

(2) Veicinot saskaņotu jūras stratēģijas izstrādāšanu un ņemot vērā pārrobežu ietekmi, Vides ministrija sadarbojas ar to valstu kompetentajām institūcijām:

- 1) ar kurām Latvijai ir kopīga jūras robeža;

2) kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis, tai skaitā ar Baltijas jūras reģiona ūdens sateces baseina valstīm, kurām nav izejas uz jūru, lai novērtētu un novērstu pārrobežu piesārņojumu atbilstoši starpvalstu sadarbības līgumiem par vides aizsardzību.

III nodaļa

Jūras stratēģijas izstrādes un īstenošanas vispārīgie noteikumi

7.pants. Jūras stratēģijas sagatavošana

(1) Jūras stratēģija ir vispusīgs sistemātisku pasākumu kopums, kuru izstrādā un īsteno, lai:

- 1) panāktu labu jūras vides stāvokli Baltijas jūras reģionā šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- 2) aizsargātu un saglabātu jūras vidi un novērstu jūras vides stāvokļa pasliktināšanos vai, ja iespējams, atjaunotu jūras ekosistēmu teritorijās, kur tā ir nelabvēlīgi ietekmēta;
- 3) novērstu vai samazinātu jūras piesārņošanu, nodrošinātu to, ka piesārņojums būtiski neietekmē vai neapdraud jūras bioloģisko daudzveidību, jūras ekosistēmu, cilvēku veselību vai likumīgu jūras izmantošanu.

(2) Jūras stratēģiju izstrādā šādā secībā:

- 1) veic jūras vides stāvokļa sākotnējo novērtējumu, tajā iekļaujot cilvēka darbības un pārrobežu piesārņojuma ietekmes uz jūras vidi novērtējumu;
- 2) definē labu jūras vides stāvokli;
- 3) nosaka jūras vides mērķus un ar tiem saistītos rādītājus;
- 4) izstrādā jūras vides monitoringa programmu;
- 5) izstrādā Pasākumu programmu laba jūras vides stāvokļa panākšanai.

(3) Jūras stratēģijas izstrādāšanas un īstenošanas koordinēšanai izveido Jūras vides padomi (turpmāk — Padome). Padomes sastāvā iekļauj valsts pārvaldes institūciju, pašvaldību, kā arī biedrību un nodibinājumu pārstāvjus. Padomes sastāvu un nolikumu apstiprina Ministru kabinets, bet personālsastāvu — vides ministrs.

8.pants. Jūras vides stāvokļa novērtējums

(1) Latvijas Hidroekoloģijas institūts veic jūras vides stāvokļa sākotnējo novērtējumu (turpmāk — jūras novērtējums), pamatojoties uz tam pieejamiem datiem, informāciju un pētījumiem, tai skaitā pētījumiem par klimata pārmaiņu ietekmi uz jūras ekosistēmu. Jūras novērtējumā raksturo jūras vides stāvokli un iekļauj jūras izmantošanas sociālekonomisko analīzi, kā arī ģeotelpisko informāciju un tematiskās kartes.

(2) Veicot jūras novērtējumu, ņem vērā:

- 1) Ūdens apsaimniekošanas likuma un citu normatīvo aktu prasības attiecībā uz piekrastes, pārejas un teritoriālās jūras ūdeņiem;
- 2) jaunākās zinātniskās atziņas un novērtēšanas metodes, novērtējumus un pētījumus, kas ietverti upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos, kuri izstrādāti saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu, Eiropas Savienības tiesību aktiem vides, zivsaimniecības, jūrlietu un citās ar jūras vides aizsardzību un jūras izmantošanu saistītajās jomās, kā arī ar starptautiskajiem nolīgumiem, tai skaitā Baltijas jūras vides aizsardzības komisijas (*HELCOM*) ietvaros kopīgi Baltijas jūras reģionam izstrādātos novērtējumus.

(3) Jūras novērtējumā ietveramās informācijas saturu un veidu nosaka Ministru kabinets.

(4) Jūras novērtējumu apstiprina vides ministrs.

(5) Jūras novērtējumu pārskata un, ja nepieciešams, atjauno ne retāk kā reizi sešos gados.

9.pants. Labs jūras vides stāvoklis

(1) Labs jūras vides stāvoklis ir tāds stāvoklis, kurā ir nodrošināta jūras ekoloģiskā daudzveidība un dinamika, tīrība, veselība un produktivitāte attiecīgajai jūrai raksturīgajos apstākļos un kurā jūras vide tiek izmantota ilgtspējīgi, saglabājot jūras ūdeņu izmantošanas potenciālu šai un turpmākajām paaudzēm. Par labu jūras vides stāvokli liecina šādas pazīmes:

1) jūras ekosistēmas struktūra, funkcijas un tajā notiekošie procesi līdz ar attiecīgajiem fizioģeogrāfiskajiem, ģeoloģiskajiem un klimatiskajiem faktoriem ļauj šai ekosistēmai pilnībā darboties un saglabāt spēju atjaunoties pēc cilvēka darbības rezultātā notikušajām jūras vides izmaiņām. Jūras augu un dzīvnieku sugas un dzīvotnes ir aizsargātas, cilvēka darbības izraisītā bioloģiskās daudzveidības samazināšanās ir novērsta, un dažādi bioloģiskie komponenti darbojas līdzsvaroti;

2) jūras ekosistēmas hidromorfoloģiskās, fizikālās un ķīmiskās īpašības, arī tādas, kas izriet no cilvēka darbības jūrā, nodrošina šīs daļas 1.punktā minētos procesus, un vielu vai enerģijas (arī trokšņa) emisija jūras vidē nerada piesārņojošu iedarbību.

(2) Laba jūras vides stāvokļa kvalitatīvos raksturlielumus, kā arī jūras vides stāvokli raksturojošo iezīmju, slodžu un ietekmju sarakstu nosaka Ministru kabinets.

(3) Pamatojoties uz šā likuma 8.pantā minētā jūras novērtējuma rezultātiem, Latvijas Hidroekoloģijas institūts izstrādā un vides ministrs apstiprina laba jūras vides stāvokļa kritērijus, kas saskaņojami Baltijas jūras vides aizsardzības komisijā (*HELCOM*). Kritērijus — īpašas tehniskas iezīmes, arī skaitļos izteiktās, kas ir cieši saistītas ar šā panta otrajā daļā minētajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem, nosaka, ņemot vērā:

1) jūras fizikālās un ķīmiskās īpašības, dzīvotņu veidus, bioloģiskās īpašības un hidromorfoloģiju;

2) cilvēka darbības radītās slodzes vai ietekmes Baltijas jūras reģionā.

(4) Latvijas Hidroekoloģijas institūts ne retāk kā reizi sešos gados pārskata laba jūras vides stāvokļa kritērijus un, ja nepieciešams, sagatavo ieteikumus to precizēšanai atbilstoši Baltijas jūras reģionā saskaņotajiem kritērijiem.

(5) Labu jūras vides stāvokli panāk līdz 2020.gadam.

10.pants. Jūras vides mērķi

(1) Latvijas Hidroekoloģijas institūts, pamatojoties uz jūras novērtējumu, izstrādā un, ievērojot šā likuma 4.panta noteikumus, Baltijas jūras reģionā saskaņo, bet vides ministrs apstiprina jūras vides mērķus, kas ir jūras ekosistēmas komponentu, kā arī slodžu un ietekmju uz jūru vēlamā stāvokļa kvalitatīvs vai kvantitatīvs raksturojums, un ar šiem mērķiem saistītu rādītāju kopumu. Nosakot jūras vides mērķus un ar tiem saistītos rādītājus, ņem vērā:

1) Baltijas jūras reģiona ūdeņiem saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem nolīgumiem, tai skaitā Helsinku konvenciju, noteiktos vides mērķus;

2) pārrobežu ietekmi un pārrobežu iezīmes;

3) piekrastes un pārejas ūdeņiem atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumam noteiktos vides kvalitātes mērķus.